

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

20/12/2020

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^ο θέμα

A1.

Σας παρουσιάζω τις απόψεις του Σπ. Κούτρα για τις συνέπειες του αναλφαβητισμού. Οι αναλφάβητοι αντιμετωπίζουν στην αγορά εργασίας τον κίνδυνο της ανεργίας, της υποαπασχόλησης, του ανταγωνισμού και της αδυναμίας εκσυγχρονισμού. Παράλληλα, αδυνατούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους, αφού ή τα αγνοούν ή δεν μπορούν να τα υπερασπιστούν, με αποτέλεσμα να πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης. (λέξεις 53)

A2.

Στόχος του συγγραφέα στη δεύτερη παράγραφο είναι να αποδείξει ότι ο αναλφαβητισμός αποτελεί σημαντικό πρόβλημα στην Ελλάδα. Γι' αυτό τον λόγο παραθέτει στατιστικά στοιχεία με τα οποία τεκμηριώνεται η άποψη, ότι οι περισσότεροι από τους μισούς Έλληνες ανήκουν στην κατηγορία των λειτουργικά αναλφάβητων. Με τον τρόπο αυτό, προσδίδει στη θέση του εγκυρότητα, αντικειμενικότητα και αποδεικτική ισχύ.

2^ο θέμα

A3.

1. Η συνοχή μεταξύ των περιόδων της τέταρτης παραγράφου του κειμένου επιτυγχάνεται με τους εξής τρόπους:

- Επανάληψη λέξης : Τα δικαιώματα
- Αντωνυμία: αυτό
- Διαρθρωτική λέξη: Πρώτον/δεύτερον, οι οποίες δηλώνουν απαρίθμηση
- Διαρθρωτική λέξη: γιατί, η οποία δηλώνει αιτιολόγηση
- Διαρθρωτική λέξη: λοιπόν, η οποία δηλώνει συμπέρασμα

2. Ο τρόπος ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου είναι αιτιολόγηση. Στις λεπτομέρειες ο συγγραφέας εξηγεί ότι τα δικαιώματα γίνονται σεβαστά μόνο όταν ο πολίτης είναι σε θέση να τα υπερασπιστεί και στη συνέχεια [« Πρώτον, γιατί...εκμετάλλευσης»] αιτιολογεί γιατί οι αναλφάβητοι δεν μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Λέξη που δηλώνει αιτιολόγηση είναι το «γιατί».

A4.

Στην παρακάτω περίοδο «Η επίγνωση αυτής της αδυναμίας του δημιουργεί αισθήματα μειονεξίας, κατωτερότητας απέναντι στους μορφωμένους.»

1. Η σύνταξη που επιλέγει ο συγγραφέας είναι η ενεργητική.

2. Μετατροπή στην αντίθετη: Αισθήματα μειονεξίας, κατωτερότητας απέναντι στους μορφωμένους δημιουργούνται από την επίγνωση αυτής της αδυναμίας του.
3. Με την ενεργητική σύνταξη το ύφος αποκτά ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα, δραματικότητα, κυριαρχεί το υποκειμενικό στοιχείο κυρίως. Με την παθητική σύνταξη το ύφος αλλάζει, καθώς απόκτα σοβαρότητα, επισημότητα, εγκυρότητα, είναι πιο απρόσωπο και περισσότερο αντικειμενικό.

A5.

Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες νοηματικά ισοδύναμες.

1. ... είναι ευάλωτος στον ανταγωνισμό και στον εκσυγχρονισμό που είναι απαραίτητος στην εποχή μας, επειδή η εμπειρία δεν αρκεί πια για να ανταποκριθεί κανείς στις σύγχρονες επαγγελματικές υποχρεώσεις.
2. Η συνείδηση αυτής της αδυναμίας του δημιουργεί αισθήματα ..
3. Χωρίς αυτοεκτίμηση και λόγο...
4. ... δύσκολα ενσωματώνεται ως πλήρες μέλος...

3^ο θέμα

A6.

Τίτλος: Το παράδοξο του αναλφαβητισμού

Πρόλογος

[Αφόρμηση] Ο αναλφαβητισμός είναι ένα πρόβλημα που, όπως αποδεικνύεται και από σχετικές έρευνες, είναι υπαρκτό και μάλιστα όχι μόνο στα αναπτυσσόμενα κράτη, αλλά και στο δυτικό κόσμο. **[Παρουσίαση/τονισμός της θεματικής έννοιας]** Φαντάζει, λοιπόν, παράδοξο σε μια εποχή αλματώδους ανάπτυξης του πολιτισμού να υπάρχουν άνθρωποι που δεν ξέρουν ανάγνωση και γραφή, **[Παρουσίαση ζητούμενων]** γεγονός που επιδρά καθοριστικά στη ζωή αυτών των ανθρώπων. Γι' αυτό και το κάθε κράτος πρέπει λάβει τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να περιοριστεί το φαινόμενο αυτό.

Ζητούμενο 1: Αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες από το κείμενο, αλλά και δικές σας επιχειρήματα, να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με τις συνέπειες του αναλφαβητισμού στο άτομο.

➤ Πληροφορίες του κειμένου:

- **σε οικονομικό επίπεδο:** δυσκολεύεται στην εύρεση εργασίας, αδυνατεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις και τον ανταγωνισμό της αγοράς εργασίας. Η απουσία εξειδίκευσης που απαιτείται πλέον στην αγορά εργασίας τον οδηγεί στην ανεργία, την υποαπασχόληση ή σε επαγγέλματα με πολύ χαμηλές απολαβές, χαμηλό βιοτικό επίπεδο ζωής.
- **στην κοινωνικοποίησή του:** περιορίζεται η κοινωνικότητά του, δυσκολεύεται στη σύναψη διαπροσωπικών σχέσεων, εκδηλώνει εσωστρέφεια, απομονώνεται, δεν συμμετέχει στην κοινωνική ζωή, οδηγείται στην περιθωριοποίηση και τον κοινωνικό

αποκλεισμό, καταπατώνται τα δικαιώματά του είτε επειδή τα αγνοεί είτε επειδή δεν είναι σε θέση να τα υπερασπιστεί., γίνεται θύμα εκμετάλλευσης.

- **σε ψυχολογικό επίπεδο:** αισθάνεται μειονεκτικά, καταβάλλεται από συμπλέγματα κατωτερότητας, χαμηλή αυτοπεποίθηση και ανασφάλεια, νιώθει εξαρτημένος από τη βοήθεια των άλλων, δεν έχει πίστη στις δυνατότητές του, νιώθει ανίκανος και συχνά καταβάλλεται από το αίσθημα της ντροπής.

➤ **Άλλα επιχειρήματα**

- **σε πνευματικό επίπεδο:** έχει περιορισμένες γνώσεις, μειωμένη αντίληψη, στενότητα σκέψης, αποδυναμωμένη κριτική σκέψη, μένουν ακαλλιέργητες οι ιδιαίτερες ικανότητες που μπορεί να έχει, γίνεται δέσμιος στερεοτύπων και προκαταλήψεων, χειραγωγείται εύκολα.
- **στην πολιτικοποίησή του:** δεν μπορεί να ενημερωθεί επαρκώς, να διαμορφώσει προσωπική άποψη και να την εκφράσει, γίνεται θύμα προπαγάνδας, μαζοποιείται, δεν μπορεί να είναι ενεργός πολίτης, δυσκολεύεται να συμμετέχει στις πολιτικές διαδικασίες.

Ζητούμενο 2: Τρόποι με τους οποίους το κράτος μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό του φαινομένου.

- να υποστηρίξει οικονομικά τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα επιβίωσης, ώστε να αποδεσμεύσει τα νεαρά μέλη τους από κάθε βιοποριστική απασχόληση.
- να καταρτιστούν ειδικά προγράμματα και να δημιουργηθούν νέοι θεσμοί, όπως:
 - μονάδες λαϊκής επιμόρφωσης
 - κέντρα αναλφάβητων
 - περισσότερα νυχτερινά σχολεία, για να φοιτούν πιο πολλοί εργαζόμενοι
- να ελέγχεται η τήρηση ή μη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- να καλυφθούν οι ελλείψεις σε υποδομές, διδακτικό προσωπικό και να επιλυθούν προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές κυρίως στην επαρχία και τις απομακρυσμένες περιοχές.
- να ληφθεί ειδική μέριμνα για την εκπαίδευση παιδιών μεταναστών και προσφύγων.
- να διενεργηθούν εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την αξία της εκπαίδευσης και της γνώσης.
- να πραγματοποιηθεί διακρατική συνεργασία για τον περιορισμό του φαινομένου.

Ενδεικτικός επίλογος (Συμπέρασμα)

Καθίσταται επομένως αντιληπτό ότι ο αναλφάβητος δεν εξελίσσεται ως άνθρωπος, δεν μπορεί να αναπτυχθεί σε μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Προβάλλεται, λοιπόν, ως αδήριτη η ανάγκη το κάθε κράτος να λάβει τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου, ώστε κανένας άνθρωπος να μην στερείται ένα από τα βασικότερα δικαιώματά του, το δικαίωμα στην μόρφωση.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^ο θέμα

B1. Όταν ο Δαμιανός τελείωσε την Τρίτη τάξη του ελληνικού σχολείου, ο πατέρας του του ανακοίνωσε ότι δεν χρειαζόταν να συνεχίσει το σχολείο και ότι ήταν καιρός να ξεκινήσει να δουλεύει. Η απόφαση αυτή οδήγησε σε σφοδρή σύγκρουση πατέρα και γιο. Από τη μία πλευρά, ο Δαμιανός συνεπαρμένος από το πάθος του για τη γνώση δεν μπορούσε να δεχτεί μία απόφαση που θα του στερούσε το όνειρό του, να γίνει δάσκαλος. Γι' αυτό λοιπόν, μόλις πληροφορήθηκε την πρόθεση του πατέρα του, έβαλε τα κλάματα και τις φωνές, καθώς ένωσε πως του ζητούσε να κάνει κάτι ενάντια σε μία επιθυμία και μία ανάγκη στην οποία δεν μπορούσε να αντισταθεί. Από την άλλη, ο πατέρας του Δαμιανού απόλυτα και αυταρχικά θέλει να επιβάλει την απόφαση του, γιατί θεωρεί πιο σημαντική την άμεση απόκτηση χρημάτων, για την οποία η περαιτέρω απόκτηση γνώσεων είναι περιττή.

B2. Ο Παπασίδερος γνωρίζοντας την δύσκολη κατάσταση που βίωνε ο Δαμιανός στο σπίτι του εξαιτίας της σύγκρουσης με τον πατέρα του, αλλά και την απουσία στήριξης από την υπόλοιπη οικογένεια, ένωσε την ανάγκη να εκφράσει τη γνώμη του. Η πράξη του αυτή φανερώνει την καλοπροαίρετη διάθεσή του, να υποστηρίξει την επιθυμία του παιδιού, την οποία χαρακτηρίζει «θέλημα Θεού», εφόσον η αγάπη και η κλίση του Δαμιανού για τα γράμματα είναι αναγνωρισμένη. Είναι μια πράξη που δείχνει έναν άνθρωπο με κατανόηση, με αυξημένο το αίσθημα της ενσυναίσθησης, καθώς νιώθει την αδικία, την απογοήτευση και της ματαιώση που βιώνει το παιδί. Δείχνει όμως και έναν άνθρωπο που αναγνωρίζει την αξία της μόρφωσης. Όμως, η επέμβασή του αυτή είναι διακριτική, δεν έχει σκοπό να επιμείνει και να αλλάξει τη γνώμη του πατέρα. Όταν έλαβε την προσβλητική απάντηση « Σκασμός Παπά», σεβάστηκε την απόφαση του πατέρα, αναγνωρίζοντάς του την νόμιμη εξουσία που έχει ως οικογενειάρχη και αποχώρησε αμίλητος από το σπίτι.

2^ο θέμα

B3. Ο αφηγητής του αποσπάσματος είναι ετεροδιηγητικός/μη δραματοποιημένος. Δεν αποτελεί πρόσωπο της ιστορίας που αφηγείται και δεν συμμετέχει στα δρώμενα. Η αφήγηση εξελίσσεται σε τρίτο πρόσωπο.

B4. Η αφηγηματική τεχνική του διαλόγου εντοπίζεται στο εξής σημείο: « - Το παιδί αγαπά τα γράμματα...- Το γένος δεν έχει ανάγκη... Θεού». Τα πρόσωπα που συνομιλούν είναι ο πατέρας του Δαμιανού και ο Παπασίδερος. Στο σημείο αυτό απουσιάζει ο αφηγητής. Η αφήγηση δραματοποιείται, αποκτά αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα, το γεγονός αναπαρίσταται φυσικά μπροστά στα μάτια του αναγνώστη. Παράλληλα, μέσα από το διάλογο, επιτυγχάνεται η σκιαγράφηση των προσώπων που συμμετέχουν, φωτίζονται οι σκέψεις και τα συναισθήματά τους. Με τον τρόπο αυτό συχνά διευκολύνεται και η ταύτιση του αναγνώστη με κάποιον από τους ήρωες της ιστορίας.

B5. Ο τίτλος του κειμένου είναι «θέλω γράμματα». Ο συγκεκριμένος τίτλος υποδηλώνει τη σφοδρή επιθυμία και ανάγκη κάποιου για μόρφωση. Επομένως, μας προϊδεάζει για το βασικό θέμα του κειμένου, καθώς ταυτίζεται με την ανάγκη και την επιθυμία του Δαμιανού να μάθει γράμματα. Αποτελεί μάλιστα και την αυτούσια απάντηση που έδωσε το παιδί στον πατέρα του, όταν του απαγόρευσε να συνεχίσει το σχολείο, για να ξεκινήσει να δουλεύει. Ο τίτλος ανταποκρίνεται στο θέμα του κειμένου.

3^ο θέμα

B6. Ο πατέρας του Δαμιανού επηρεασμένος από τις αντιλήψεις που επικρατούν στις ελληνικές συνοικίες της Κωνσταντινούπολης εκείνη την εποχή , θεωρεί την απόκτηση χρημάτων πιο σημαντική από τη μόρφωση. Έχει την πεποίθηση, λοιπόν, ότι τα χρήματα είναι αυτά που προσδίδουν σε έναν άνθρωπο, δύναμη, κύρος και καταξίωση, αλλά και αυτά που θα βοηθήσουν να απελευθερωθεί το γένος από τους Τούρκους, γι' αυτό και θέλει να ωθήσει τον γιό του να βγάζει «παράδες». Η άποψή μου έρχεται σε αντίθεση με αυτή του πατέρα του Δαμιανού. Οι γνώσεις που παρέχονται μέσα από την μόρφωση, είναι αυτές που ολοκληρώνουν τον άνθρωπο. Η πνευματική, ηθική και κοινωνική καλλιέργεια είναι αυτή που καταξιώνει έναν άνθρωπο, του δίνει τη δύναμη και την ικανότητα όχι μόνο να εξελιχθεί στην προσωπική του ζωή, αλλά να θέσει και τα θεμέλια για πρόοδο της κοινωνίας στην οποία ζει.